

Notitie Energie delen

In het WGO over de Energiewet op 8 april is er veel gewisseld over energie delen. We zien dat er onduidelijkheid bestaat over wat het is en wat het maatschappelijk bijdraagt. Het doel van deze notitie is om, aanvullend op de eerdere [position paper van april 2024 van de VNG](#), een aangescherpte verheldering te bieden op het onderwerp energie delen.

Samenvatting

Energie delen zit niet in het huidige wetsvoorstel Energiewet. In het wetsvoorstel is peer-to-peer leveren opgenomen. Dit is echt iets anders en zal naar verwachting weinig tot geen bijdrage leveren aan het verhelpen van netcongestie. Omdat energie delen op dit moment geheel ontbreekt in het wetsontwerp Energiewet, voldoet Nederland daarmee ook niet aan de (inmiddels lang verstreken deadline) implementatieverplichting van de Clean Energy Package (CEP).

Netcongestie is zo urgent dat we niet kunnen wachten op de voorgenomen Electricity Market Design (EMD-richtlijn) met daarin een **verdergaande** plicht tot het mogelijk maken van energie delen. Dit betekent namelijk naast een gemiste kans ook onnodige vertraging van de transitie naar een toekomstbestendig energiesysteem. Bij energie delen kan prima voldaan worden aan onder andere balansverantwoordelijkheid en afdracht van energiebelasting. Lees voor meer informatie [het artikel in Binnenlandsbestuur van 15 februari](#).

Hieronder reageren we op zes punten uit het WGO van 8 april die **niet kloppen**

1. Energie delen kan al in de Energiewet, namelijk middels peer-to-peer

Dit is onjuist. Peer-to-peer is **GEEN** energie delen maar leveren en peer-to-peer implementeert geen EU-regels over het energie delen (niet in de zin van de Clean Energy Package en evenmin in de zin van de EMD-richtlijn).

Wat zijn de twee grote verschillen tussen peer-to-peer leveren en energie delen?

1. Energie delen is het direct delen van energie met elkaar **zonder** tussenkomst van een commerciële handelaar. Bij peer-to-peer zit er wel een commerciële handelaar tussen. Burgers kunnen bij energie delen zelf afspraken maken over de prijs met bijvoorbeeld burens.¹
2. Energie delen kan bijdragen aan het verminderen van netcongestie. Peer-to-peer leveren heeft dit effect

¹ Wel is het nodig een entiteit (een energy sharing organizer) zorg te laten dragen voor de – kort gezegd – administratieve verwerking maar deze entiteit doet **niét** aan koop en wederverkoop, zoals de peer-to-peerhandelaar dat **wél** doet.

niet. Dat komt omdat bij energie delen het vereiste kan worden opgenomen dat de opgewekte en ingevoede energie, *binnen 15 minuten* ook weer wordt afgenomen in de nabijheid van de opwek. Hierbij staat **gelijktijdigheid** en nabijheid dus voorop. Dit is bij peer-to-peer niet het geval.

2. Energie delen hoeft nog niet mogelijk te worden gemaakt op basis van EU-regels

Dit is onjuist. De Clean Energy Package komt uit 2019 en bevat energie delen. Dit betekent dat het delen van energie voor energiegemeenschappen (enkel) met haar leden en gebruikers van eenzelfde gebouw al lang geïmplementeerd had moeten zijn. De EMD-richtlijn die eraan komt gaat verder, die maakt energie delen mogelijk voor alle eindafnemers en zou inderdaad over twee jaar geïmplementeerd moeten worden. Het huidige wetsvoorstel Energiewet bevat de door de EU-CEP voorgeschreven mogelijkheden van energie delen NIET.

Wat staat er in de Clean Energy Package (CEP) 2019 over energie delen?

In 2019 is de Clean Energy Package (CEP) aangenomen.²

De CEP introduceert naast de hernieuwbare energiegemeenschap en de gemeenschap van burgers ook het energie delen:

- a. het moet voor energiegemeenschappen mogelijk zijn om binnen een energiegemeenschap energie te delen en
- b. zelfverbruikers van hernieuwbare energie die in hetzelfde gebouw gevestigd zijn, met inbegrip van appartementsgebouwen, mogen een regeling treffen voor het onderling delen van hernieuwbare energie die wordt geproduceerd op hun locatie.³

Wat staat er in de richtlijn van het Electricity Market Design (EMD)?

De EMD-richtlijn introduceert een *recht op energie delen*: alle huishoudens, kleine en middelgrote ondernemingen en overheidsorganen hebben het recht om als actieve afnemers deel te nemen aan het delen van energie. Op basis van particuliere overeenkomsten of via een juridische entiteit (de ESO: energy sharing organization). Kort gezegd kan iedereen die zelf hernieuwbare energie opwekt deze energie delen. Ook de groep eindafnemers die kan profiteren van energie delen is veel groter vergeleken met het energie delen uit het CEP: zij hoeven immers niet aangesloten te zijn bij een energiegemeenschap noch hoeven zij in eenzelfde gebouw te wonen. Dit vergroot de impact van energie delen a) in de portemonnee voor een groter aantal actieve afnemers én eindafnemers; b) voor het bedrijfsleven dat te maken krijgt met minder transportvermogen vanwege maatschappelijk prioriteren en met energie delen mogelijk toch 'up en running' kan zijn; en c) voor het verminderen van netcongestie.

3. Energiegemeenschappen kunnen in de Energiewet energie delen

Dit is onjuist: energiegemeenschappen kunnen nu niet én ook niet in het wetsvoorstel Energiewet energie delen. Een energiegemeenschap mag op basis van het huidige wetsvoorstel wel energie leveren aan haar leden, maar dat is wat anders dan energie *delen*.⁴ Bij energie delen hoeft een gemeenschap geen tussenhandelaar in te schakelen (peer-to-peer) of als energieleverancier te functioneren met alle wettelijke verplichtingen die daarbij komen kijken. Energie delen is daarmee laagdrempeliger. Er komt wel een organisatie (ESO, energy sharing organizer) die zorg kan dragen voor onder andere de energiebelasting en de balansverantwoordelijkheid. Deze organisatie wordt geïntroduceerd in de EMD-richtlijn.

4. Energie delen leidt tot hogere kosten en niet iedereen kan meedoen

Dit is onjuist. Energie delen zal juist leiden tot lagere (maatschappelijke) kosten en de lokale samenwerking vergroten. Je bent door lokaal energie delen beschermd tegen internationale prijsfluctuaties. Bovendien kunnen inwoners en bedrijven die geen toegang hebben tot bijvoorbeeld een dak voor zonnepanelen van de

2 Dit pakket bestaat uit een aantal richtlijnen, waaronder de Renewable Energy Directive (RED) 2018/2001 en de Elektriciteitsrichtlijn 2019/944. De deadline voor het omzetten van beide richtlijnen was respectievelijk 30 juni 2021 en 31 december 2020.

3 Artikel 21 lid 4 van de Richtlijn 2018/2001. Dit moet mogen 'onverminderd de nettarieven en andere relevante tarieven, heffingen en belastingen van toepassing voor elke zelfverbruiker van hernieuwbare energie.' Een zelfverbruiker van energie wordt in de richtlijn gedefinieerd als een eindafnemer die actief is op zijn afgebakende locatie [...], die voor eigen verbruik hernieuwbare elektriciteit opwekt en zelfopgewekte hernieuwbare elektriciteit mag opslaan of verkopen, op voorwaarde dat dit voor een niet-huishoudelijke zelfverbruiker hernieuwbare energie niet zijn primaire commerciële of professionele activiteit is';

4 MvT Energiewet, p. 20. Een energiegemeenschap wordt onder voorwaarden wel uitgezonderd van de vergunningsplicht, zie artikel 2.17 tweede lid onder a.

buren of de bijvoorbeeld de school in de buurt nu WEL meeprofiteren van die veelal goedkopere energie. Dit versterkt juist de positie van de consument/gebruiker.

In EU-wetgeving: "Gemeenschapsenergie biedt alle consumenten een inclusieve optie om een rechtstreeks aandeel te hebben in de productie, het verbruik of het delen van energie.⁵ [...] Gemeenschapsenergie kan ook de energie-efficiëntie op het niveau van huishoudelijke afnemers bevorderen en energie-armoede helpen bestrijden via beperking van het verbruik en lagere leveringstarieven."

5. Energie delen betekent een vrijstelling van de energiebelasting en programmaverantwoordelijkheden

Nee. Bij energie delen hoort ook het afdragen van energiebelasting en zorg dragen voor een entiteit die de balansverantwoordelijkheid op zich kan nemen. Hierin is door de EMD-richtlijn voorzien met de introductie van de eerdergenoemde ESO (energy sharing organizer). Dit kan bijvoorbeeld een non-profit organisatie voor energiegemeenschappen zijn. Het is dus prima mogelijk dat belastingafdracht over deze hernieuwbare en te delen energie blijvend kan worden afgedragen. Deze organisatie kan ook de programmaverantwoordelijkheid inclusief balansverantwoordelijkheid op zich nemen.

6. In een winternacht valt er niks te delen. Levert energie delen wel iets op voor netcongestie?

Jazeker. In de zomer kan een teveel aan zonne-energie tegen een lage prijs lokaal gedeeld worden. Dit is dan financieel zó aantrekkelijk dat velen zullen kiezen dan de auto op te laden of de (collectieve) warmwaterboiler te verwarmen. Dat vermindert de pieken van zon op dak in wijken of bedrijfsterreinen. De opgeslagen zelfopgewekte elektriciteit uit zon en wind zal ook in de avonden ingezet worden en zal zeker in de winter aantrekkelijk zijn als alternatief voor dure netstroom. Energie delen verlaagt dus pieken die het elektriciteitsnet nu juist zo belasten, Dit laat onverlet dat zeker in de winter vanuit het centrale systeem nog elektriciteit van elders nodig zal zijn.

Conclusie

1. Energie delen is iets anders dan peer-to-peer handelen. Dit wordt ook bevestigd met een aparte definitie in de EMD-richtlijn.
2. Energie delen uit het CEP had al geïmplementeerd moeten zijn en is dat ook in de Energiewet nog steeds niet.
3. Tegelijkertijd is het eenvoudig kunnen delen van energie (zeer) wenselijk, gelet op onder meer het verminderen van netcongestie⁶ en de versterking van de positie van de eindafnemer op de energiemarkt en diens bescherming.⁷
4. Niet voor niks staat in het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) dat wij van een centraal naar een meer decentraal energiesysteem gaan. Dan moeten we dat wel mogelijk maken.

Dus door:

- a. energie delen mogelijk te maken via een amendement; en vervolgens
- b. de randvoorwaarden uit te werken in een AMvB.

10 april 2024

⁵ Considerans 43 van de Elektriciteitsrichtlijn 2019/944.

⁶ Zie MvT Energiewet, p. 15: "Daarnaast is het wenselijk om aanpassingen als gevolg van acute maatschappelijke ontwikkelingen (hoge energieprijzen, faillissementen van leveranciers, netcongestie, uitspraken van het Europese Hof van Justitie) wel in het wetsvoorstel mee te nemen."

⁷ Zie ook MvT Energiewet, p. 34: "Het centraal stellen van de eindafnemer sluit aan bij een van de doelen van de Elektriciteitsrichtlijn, namelijk «dat alle consumenten volledig moeten kunnen deelnemen aan de energietransitie (...) waardoor zij geld besparen en bijdragen aan de algehele verlaging van het energiegebruik».